

МУЗЕЙ СКЛА У ЛЬВОВІ: ТРОХИ ІСТОРІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВА ЗМІН

GLASS MUSEUM IN LVIV: A LITTLE HISTORY AND PROSPECTS FOR CHANGE

МИХАЙЛО БОКОТЕЙ

доктор філософії, завідувач кафедри художнього скла
ЛНАМ, директор Музею скла у Львові,
головний редактор журналу "7UA"

MYKHAYLO BOKOTEY

Doctor of Philosophy, Head of Glass Art Department of LNAAM,
Director of Glass Museum in Lviv,
editor in chief of "7UA" magazine

ЛЮДМИЛА СМАКОВА

кураторка мистецьких проєктів

LIUDMYLA SMAKOVA

Art Manager

Цьогоріч минає 31 рік з початку проведення міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові. Щоправда, перший – у період розпалу Горбачовської "перестройки" у 1989 р. – мав статус "всесоюзного", вже тоді серед учасників були американець Марвін Ліпофські, угорець Янош Єґенйш, фін Мікко Мерікалліо та чех Іржі Шугаєк. Імена, які щойно були перелічені, сьогодні сміливо можна віднести до списку класиків сучасного мистецтва. Так само як і десятки прізвищ інших художників з 32 країн, які брали участь у наступних симпозіумах у Львові і залишили свої роботи в дарунок місту. Насмілюємося ствердити, що вже всього через декілька десятиліть твори з авторськими підписами "Ейш", "Ліпофські", "Шугаєк", "Зорічак", "Пауел", "Зельнер", "Лейбовіц", "Обалдіа" будуть вартувати не менше ніж сьогодні "Клімт", "Пікассо", "Модільяні" чи "Далі". А все тому, що мистецтво художнього скла – чи не наймолод-

This year marks 31 years since the beginning of the international blown glass symposiums in Lviv. In fact, the first one, during the period of Gorbachev's "perestroika" in 1989, had the status of "All-Union", and already then among the participants were American Marvin Lipofsky, Hungarian Janos Jegenyesh, Finn Mikko Merikallio and Czech Jiří Šuhájek. The names that have just been listed can be safely included into the list of classics of contemporary art. Similarly, like dozens of names of other artists from 32 countries can be, who took part in the following symposiums in Lviv and left their works as a gift to the city. We dare to say that just in a few decades the works with author's signatures like "Eisch", "Lipofsky", "Šuhájek", "Zoritchak", "Powell", "Sellner", "Leibovitz", "Obaldia" will cost not less than today "Klimt", "Picasso", "Modigliani" or "Dali". And all this is because the glass art is nearly the youngest direction, the existence of which began in the 50s of the 20th

ший напрям, який бере початок у 50-х роках ХХ ст., завдяки міжнародному руху студійного скла, першими послідовниками якого були згадані художники. Та чи оцінюємо ми реально вартість зібраної під час симпозіумів у Львові колекції і чи адекватне місце вона займає серед львівських збірок? Ба, більше! Чи усвідомлюємо, який скарб лежить у фондосховищах Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького? За традицією, впровадженою засновником симпозіумів Андрієм Бокотеєм, усі роботи після завершення підсумкової виставки залишались у дарунок місту та передавались у фонди найповажнішої мистецької інституції міста. Так тривало аж до 2004 р.: всі композиції, серед яких унікальні авторські твори світових корифеїв студійного скла – Марвіна Ліповського, США (1938-2016); Яноша Єгенейша, Угорщина (1946-2008); Фідаїля Ібрагімова, Росія (1938-2020); Стівена Пауела, США (1951-2019); Яна Зорічака та Ніколя Морена, Франція; Мікко Мерікалліо, Фінляндія; Теодора Зельнера, Німеччина; українських класиків Альберта Балабіна (1934-2004); Віталія Гінзбурга (1938-2006); Івана Аполлонова (1930-2018) – були передані буквально кажучи на зберігання, бо про ніяке експонування в музеї ніхто упродовж тридцяти років навіть не думав. Кілька сотень композицій, серед яких щонайменше кілька десятків якісних шедеврів, лежають на акуратних полицях у ретельно складеному порядку і чекають, чекають, чекають... Найцікавіше, що нам – організаторам симпозіумів, завдяки чийй роботі ця колекція взагалі існує – щоби випозичити хоча би одну роботу з фондів Нацмузею необхідно отримати дозвіл Міністерства культури. Та й звичайно ж, перш за все, отримати згоду самого музею, що – як показала практика – ще важче, ніж побороти державну дозвільну систему. От такий непереможний парадокс. У біографіях художників-склярів, які свого часу брали участь у львівських форумах, читаємо: "Твори знаходяться у музеях скла у Корнінгу (США), Ебельтофті (Данія), Шанхаї (Китай), Львові (Україна)". Гідне місце у достойному переліку, але чи наш музей, який належить до щонайбільше десяти музеїв скла у світі і які володіють подібною колекцією сучасного скла за кількісними й якісними показниками, може дорівнятися до вищезгаданих? Корнінг – американське місто, яке у світі асоціюється з виробництвом скла різного профілю: будівельне, технічне, художнє та ін. Музей скла у Корнінгу – це декілька десятків тисяч експозиційних метрів, декілька сотень тисяч експонатів історичного характеру, збірка авторських робіт усіх художників-склярів сучасності, чие ім'я стає відомим, відповідне фінансування та штатне забезпечення. Музей скла в Ебельтофті функціонує під патронатом датської королівської сім'ї, Музей скла в Шанхаї поступово росте і впевнено поповнює власну колекцію сучасного скла за найвищими цінами. Є у світі й невеликі музеї, де колекції наповнені переважно історичним склом і певною кількістю сучасних робіт місцевих художників. Та незважаючи на об'єм збірок, ці інституції відомі на весь світ – це

century, thanks to the international studio glass movement, the first followers of which were the mentioned artists. But do we really appreciate the value of the collection created after the symposiums in Lviv, and does it occupy an adequate place among Lviv collections? Even more! Do we understand what a treasure is situated in the depositories of Andrey Sheptytsky National Museum in Lviv? According to the tradition introduced by Andrii Bokotey, the founder of the symposiums, all works after the final exhibition remained as a gift to the city and were handed to the funds of the most respected art institution of the city. This lasted until 2004: all compositions, among which there are unique works by world coryphaei of studio glass - Marvin Lipofsky, USA (1938-2016), Janos Jegenyess, Hungary (1946-2008), Fidail Ibragimov, Russia (1938-2020), Stephen Powell, USA (1951-2019), Yan Zoritchak and Nicolas Morin, France, Mikko Merikallio, Finland, Theodor Sellner, Germany, Ukrainian classics Albert Balabin (1934-2004), Vitaliy Ginzburg (1938-2006), Ivan Apollonov (1930-2018) were literally transferred for storage, because no one in the museum did not even think about exhibition for thirty years. Several hundred compositions, including at least a few dozen quality masterpieces, lie on neat shelves in a carefully arranged order and wait, wait, wait... And the most interesting thing is that we, organizers of the symposiums, due to whose work this collection actually exists, to borrow at least one work from the funds of the National Museum, have to obtain permission by the Ministry of Culture. And, surely, above all, get the approval of the museum that in practice is more complicated than the victory over the state permit system. Here it is such an invincible paradox! In the biographies of glass artists who participated in Lviv forums, we read: "The works are in glass museums in Corning (USA), Ebeltoft (Denmark), Shanghai (China), Lviv (Ukraine)." A rightful place in a worthy list, but can our museum belonging to at most ten glass museums in the world, which have a similar collection of contemporary glass in terms of quantity and quality indicators, be equal to the above mentioned? Corning is an American city that is associated in the world with the production of glass of various profiles: construction, technical, art glass and others. The Corning Museum of Glass has tens of thousands of meters of exhibit areas, hundreds of thousands of historical exhibits, a collection of author's works by all contemporary glass artists, whose name is becoming known, and it has enough funding and staffing. The Ebeltoft Glass Museum operates under the auspices of the Danish Royal Family, and the Shanghai Museum of Glass is gradually growing and confidently increasing its own collection of contemporary glass at the highest prices.

There are also small museums in the world, where the collections are filled mainly with historical glass and a certain number of contemporary works by local artists. But despite the volume of the collections, these institutions are world-famous - they are glass museums on the Island of Murano (Italy), Krosno (Poland), Nový Bor

музеї скла на о. Мурано (Італія), в Кросно (Польща), в Новому Борі (Чехія), Фрауенау (Німеччина), Рііхім'які (Фінляндія) та ін. Відомі тому, що місцевості, в яких вони розташовані пов'язані з виробництвом скла ще з середньовіччя, або й римських часів, а їх влада докладася всіх зусиль, щоб назви цих міст були знані цілому світові, власне завдяки скловиробництву. Де ж нам позиціонувати Музей скла у Львові? У переліку гігантів з мільйонним державним фінансуванням – бо наша колекція не поступається їхній, чи серед дрібних регіональних – бо сьогодні експозиційні площі становлять трохи більше як 180 м², а показати глядачеві ми в стані навіть менш ніж 1/20 всіх зібраних робіт? Та й тут не особливо вписуємося, бо Львів мало хто асоціює зі скловиробництвом, а місцева влада поки не докладася особливо зусиль до створення ще одного бренду міста поміж шоколадом, кавою і пивом. Необхідність формування культурної ідентичності регіону зумовлює потребу запровадження заходів, які наочно репрезентують вагоме місце українського мистецтва на міжнародній арені. До слова, скловиробництво упродовж століть було однією з найрозвиненіших галузей на території Західної України. Про це свідчать артефакти з XI – XII ст.

(Czech Republic), Frauenau (Germany), Riihimäki (Finland) and others They are known because of the areas, in which they are located, that have been associated with the production of glass since the Middle Ages or even Roman times, and their authorities put every effort to make the names of these cities known to the whole world, thanks to glass production.

Where should we position the Glass Museum in Lviv? In the list of giants with millions of public financing - because our collection is equal to theirs, or among the small regional ones - because today the exhibition space is a little more than 180 m², and we are able to show the audience even less than 1/20 of all collected works? And here we do not particularly fit, because few people associate Lviv with glassmaking, and local authorities does not yet make much effort to create one more brand of the city among chocolate, coffee and beer. The necessity to form the cultural identity of the region determine the need to introduce the measures that visually represent the important place of Ukrainian art in the international arena.

By the way, glass production has been one of the most developed industries in Western Ukraine for centuries. This is evidenced by artefacts from the 11th-12th

Наприкінці ХХ ст. лише на Львівщині було декілька десятків підприємств, на яких варили скло, у тому числі у понад 30-ти виготовляли художнє. Збереження традицій українського склярства та їх розвиток у практичній площині – надактуальне завдання, яке стоїть сьогодні перед фахівцями з різних галузей. Ключова роль у цьому процесі виділена єдиній в Україні музейній інституції, робота якої стовідсотково зосереджена навколо промоції мистецтва художнього скла. Перший Музей скла у Львові був заснований 1992 р. одним з піонерів міжнародного студійного руху, ініціатором міжнародних симпозіумів гутного скла у Львові, академіком Андрієм Бокотеєм, чиє ім'я входить у перелік найвідоміших у світі художників-склярів. Тодішній очільник міста Василь Шпіцер прихильно поставився до прохання голови оргкомітетів симпозіумів і під Музей скла у Львові було виділено достойне кільксотметрове приміщення у самому центрі міста під Бернардинським монастирем. Та "музей" був доступний для глядачів аж декілька годин – під час відкриття в рамках II Міжнародного симпозіуму гутного скла у жовтні 1992 р. Через декілька місяців тодішній директор музею (іронічно, але також художник-скляр, а сьогодні великий львів-

centuries. At the end of the 20th century, in Lviv region alone, there were several dozen enterprises that melted glass, including more than 30 ones that produced art glass. Preserving the traditions of Ukrainian glass-making and their development in the practical plane is a very important task facing today the specialists in various fields. The key role in this process is assigned to the only museum institution in Ukraine, the work of which is 100% focused on the promotion of glass art. The first Glass Museum in Lviv was founded in 1992 by one of the pioneers of the international studio movement, the initiator of international blown glass symposiums in Lviv, Academician Andrii Bokotey, whose name is included in the list of the world's most famous glass artists. The then mayor Vasyl Spitzer reacted favourably to the request of the chairman of the organizing committees of the symposiums, and a decent several hundred meter premise in the very centre of the city under the Bernardine Monastery was allocated for the Glass Museum in Lviv. But the "museum" was available to the audience just for several hours - during the opening of the II International Blown Glass Symposium in October 1992. In a few months, the then director of the museum (ironically, but also a glass artist, and

ський "ідейник") поінформував про те, що приватизував приміщення і для музею скла в ньому місця немає... Що ж – гарячі дев'яності... Вдруге, рівно через десятиліття для експонування творів світових імен було надане приміщення мером Василем Куйбідою у підвалах палацу Бандіnellі на центральній площі міста, де сьогодні і функціонує установа з гордою назвою "Музей скла у Львові". У початковій версії приміщення музею передбачали передати Львівській національній академії мистецтв, проте згодом усі зацікавлені сторони вирішили створити музей як відділ Львівського історичного музею, якому належить і решта палацу. У такій формі інституція проіснувала з часу відкриття у 2006 р. до невеликої пожежі влітку 2012 р., яка змінила долю багатотраждального музею і повернула його врешті в руки щасливих організаторів симпозіумів гутного скла у Львові. У квітні 2013 р. існуючу до цього часу експозицію було повністю оновлено, змонтовано нові виставкові вітрини, адаптовані до тимчасових виставок, відкрито для відвідувачів два додаткові зали та створено галерею для продажу художніх виробів зі скла. Упродовж наступних років експозицію доповнено мультимедійними вітринами з технології скла, повністю змінено історичну складову, встановлено мережу WiFi на всій території музею та виконано аудіо-гід українською та англійською мовами. Метою заснування музею було створення експозиційного простору для демонстрації результатів роботи симпозіумів – унікальної колекції, яка сьогодні нараховує понад 500 авторських композицій більше як 350 художників з 32 країн. Колекція є однією з найцінніших у світі збірок сучасного авторського скла, а її специфіка полягає в тому, що всі роботи виконані художниками на території України. У фондах Музею скла – роботи, виконані на симпозіумах упродовж 2004 – 2019 рр., а це понад 150 якісних авторських композицій. Проте обмежені експозиційні площі надають можливість експонувати максимально 20-25 творів одночасно. Це спонукає до пошуку альтернативних шляхів вирішення даного питання. Серед яких є змінні виїзні експозиції фондів в інших музеях, містах та країнах. Пошук нових локацій для розміщення може стати цілим окремим напрямком роботи музею. Скло – крихкий та тендітний матеріал, який вимагає посиленої обережності при транспортуванні, експонуванні, пакуванні та ін. Цінні твори мають мати належну безпеку. Музей скла у Львові має пожежну сигналізацію та зовнішню камеру спостереження. Поруч з демонстрацією досягнень міжнародних симпозіумів, які проходять кожних три роки, у Музеї скла регулярно відбуваються виставки українських художників-склярів (А. Бокотей, О. Звір, А. Петровський), іноземних художників (Люцина Гоздек (Польща), Ремігіюс Крюкас, Індре Стульгайте (Литва), Іво Ліль (Естонія), Ян Зорічак (Словаччина/Франція), групи авторів з Чехії, Словаччини та Польщі в рамках проекту "E-Glass" та інші групові виставки. Починаючи з 2018 р. щороку музей є організатором конкурсу на Премію проф. А. Бокотей для молодих художників-склярів.

today a great Lviv "ideologist") informed that he had privatized the premises, and there was no place for a glass museum in it... Well, there were hot nineties... For the second time, exactly a decade later, mayor Vasyl Kuybida provided a premise to exhibit the works of world-known names in the basement of the Bandinelli Palace on the central square of the city, where the institution with the proud name "Glass Museum in Lviv" functionates today. Initially, the museum premises were supposed to be transferred to Lviv National Academy of Arts, but later all concerned parties decided to create a museum as a department of the Lviv Historical Museum, which owns the rest of the palace. In this form, the institution existed from the time of its opening in 2006 until a small fire in the summer of 2012, which changed the fate of the long-suffering museum and finally returned it to the happy organizers of blown glass symposiums in Lviv. In April 2013, the existing exhibition was completely restored, new showcases were installed and adapted for temporary exhibitions, two additional halls were opened to visitors, and a gallery for the sale of glass art goods was created. In the following years, the exposition was supplemented with multimedia showcases on glass technology, the historical component was completely changed, a Wi-Fi network was installed on the territory of the whole museum, and an audio guide in Ukrainian and English was performed.

The purpose of the museum was to create an exhibition space to demonstrate the results of the symposiums - a unique collection including today more than 500 author's compositions by more than 350 artists from 32 countries. The collection is one of the most valuable selected works of contemporary author's glass in the world, and its specificity is that all works are made by artists on the territory of Ukraine. The funds of the Glass Museum contain works performed at symposiums during 2004 - 2019, which are more than 150 high-quality author's compositions. However, limited exhibition space gives an opportunity to exhibit a maximum of 20-25 works at a time. This encourages to search alternative solutions to this issue. Among them are variable on-site expositions of funds in other museums, cities and countries. Finding new locations for placement can become a separate area of the museum operation. Glass is a fragile and tender material that requires special care during transportation, display, packaging, etc. Valuable works should be provided with adequate safety measures. The Glass Museum in Lviv has a fire alarm system and an external surveillance camera.

Together with the demonstration of the achievements of international symposiums, which are held every three years, the exhibitions of Ukrainian glass artists take place in the Glass Museum regularly (A. Bokotey, O. Zvir, A. Petrovskyi), foreign artists (Lucyna Gozdek (Poland), Remigijus Kriukas, Indrė Stulgaitė (Lithuania), Ivo Lill (Estonia), Yan Zoritchak (Slovakia/France), groups of authors from the Czech Republic, Slovakia and Poland in the framework of the E-Glass project

МАКСИМУМ ІСТОРИЧНОГО СКЛАДУ ЛЬВОВА / INTERNET

Музей скла у Львові є також співорганізатором Міжнародних конференцій художників склярів у м. Нінбо (КНР) та партнером Чженцзянського музею скла. Відсутність достатнього простору для повноцінної роботи є, звичайно, суттєвим недоліком, водночас однозначною перевагою є локація, адже Музей скла знаходиться в самому серці Львова – на пл. Ринок. У найпопулярнішому серед туристів місті з найрозвиненішою інфраструктурою сьогодні функціонує лише одна повноцінна інтерактивна експозиція з мультимедійним контентом – у Державному природознавчому музеї НАН України. Інші експозиції, у тому числі в музеях національного значення, не піддавались суттєвим змінам упродовж десятиліть.

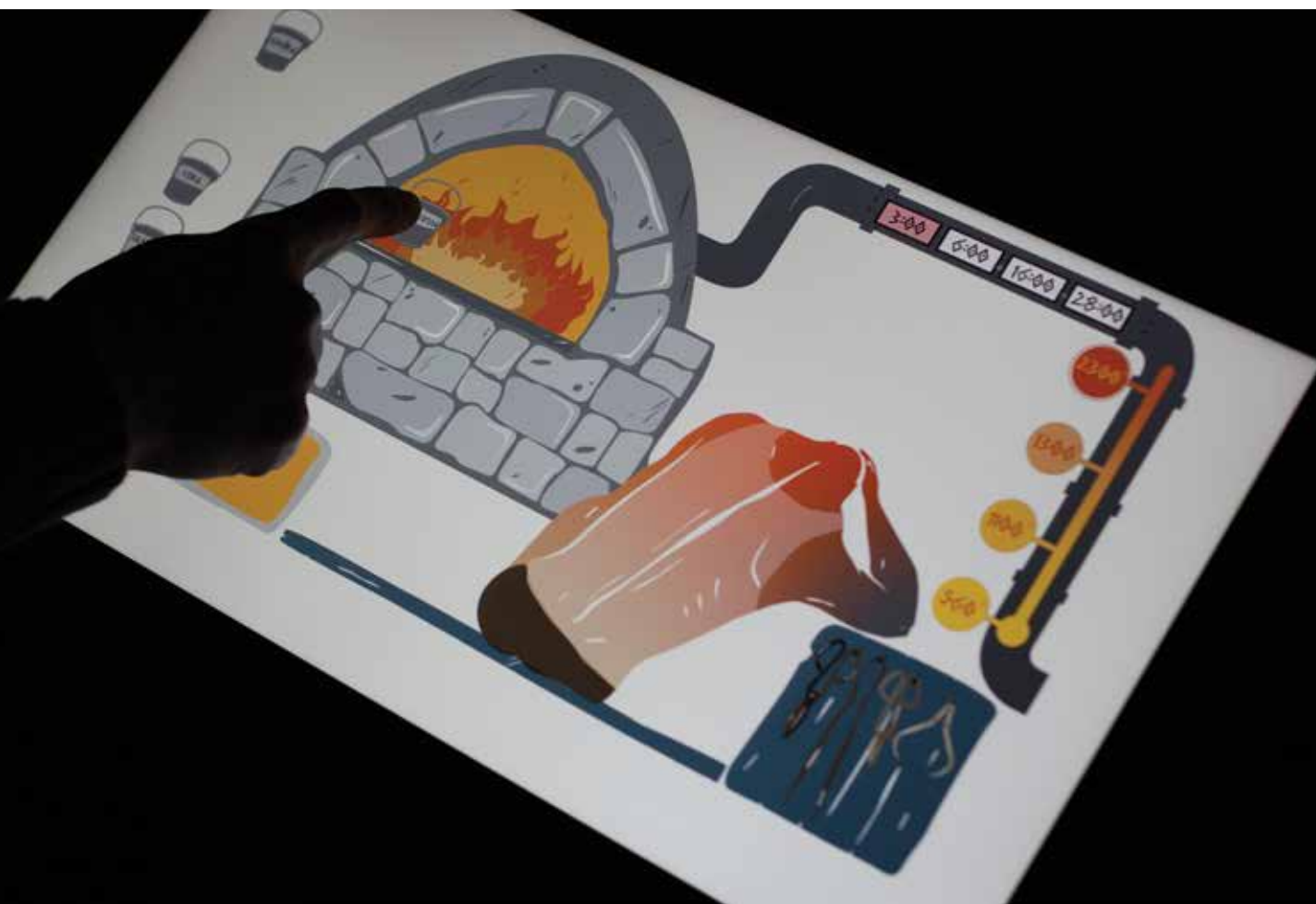
У середньому щомісяця наші виставкові зали відвідує 4-5 тисяч туристів та мешканців міста, що включає музей до переліку закладів із найвищою відвідуваністю. Водночас, за роки експлуатації вітрини потребують суттєвого поновлення, а їх конструкція вже не відповідає сьогоденним потребам. Варто відзначити, що у ході опитування відвідувачів та мешканців міста 2018 року більшість реципієнтів на питання "Що б ви хотіли змінити у Музеї скла?" відповіли побудову експозиції, що вкотре підтверджує актуальність проблематики. Саме з метою пристосування інституції до найвищих сучасних умов за підтримки Українського культурного фонду впродовж червня-жовтня 2020 реалізується проєкт "Створення інтерактивної мультимедійної експозиції Музею скла у Львові". Основною метою якого, є модернізація виставкового простору єдиного в Україні Музею скла, шляхом створення інноваційної експозиції для якісної про-

and other group exhibitions. Beginning from 2018, the Glass Museum in Lviv organizes annually a competition for Prof. A. Bokotey Award for Young Glass Artists.

The Glass Museum in Lviv is also a co-organizer of the Ningbo International Glass Art Conferences (PRC) and a partner of the Zhejiang Glass Museum.

The lack of sufficient space for full-fledged work is, of course, a significant disadvantage, but the unambiguous advantage is the location, because the Glass Museum is located in the heart of Lviv - on Rynok Square. In the most popular among travellers city with the most developed infrastructure, today there is only one full-fledged interactive exhibition with multimedia content – in the State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine. Other exhibits, in particular in museums of national importance, have not undergone significant changes over the decades.

On average, our exhibition halls are visited monthly by 4-5 thousand tourists and residents of the city, which includes the museum in the list of the most attended establishments. At the same time, over the years of operation, showcases need significant renovation, and their construction does not meet today's needs. It is worth noting that during the survey of visitors and residents of the city in 2018, most recipients to the question "What would you like to change in the Glass Museum?" responded to the construction of the exhibition, which once again confirms the relevance of the issue. In order to adapt the institution to the highest modern conditions with the support of the Ukrainian Cultural Foundation during June-October 2020, the project "Creation of an interactive multimedia exhibi-

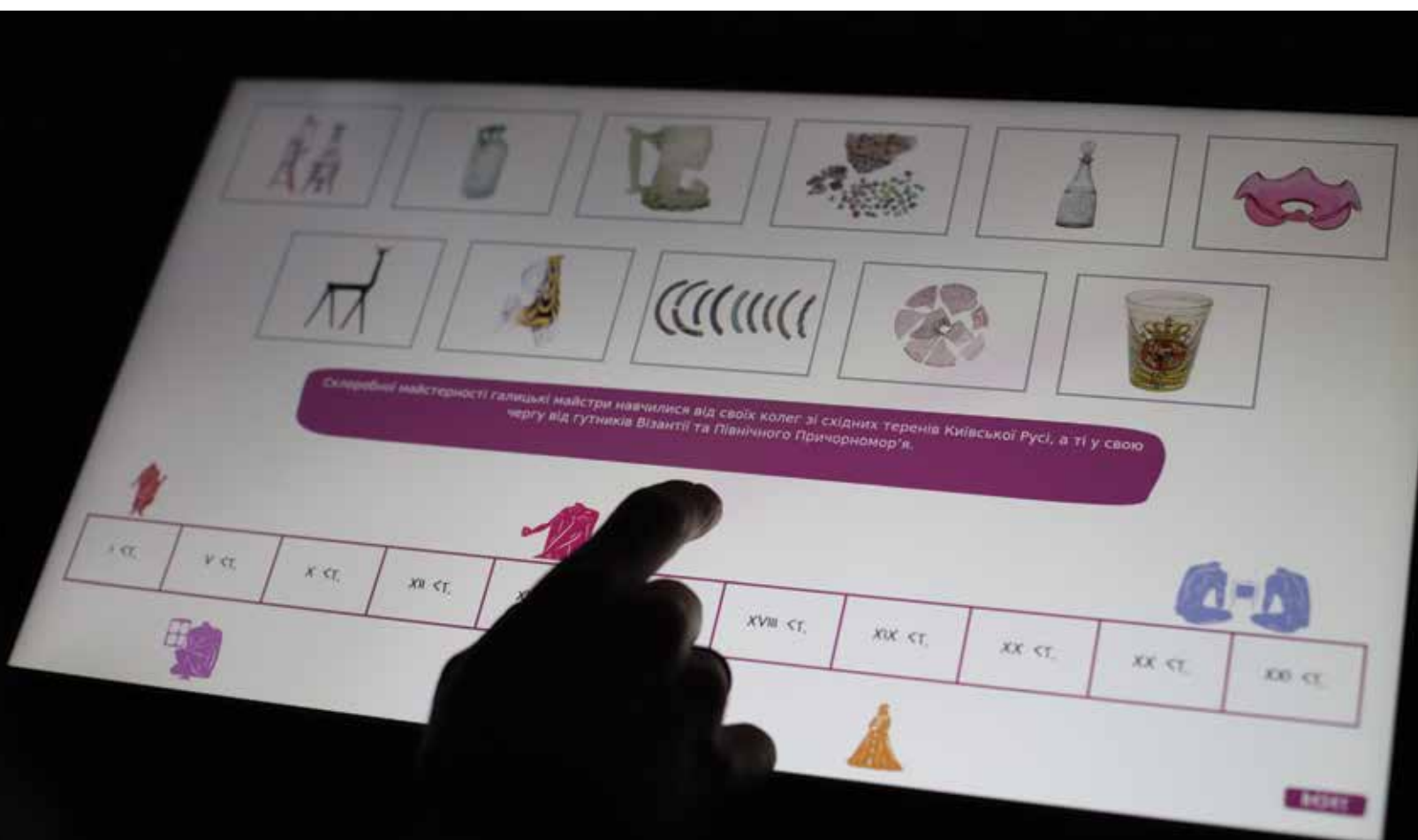
моції українського склярства як унікального культурно-мистецького феномена з багатою історичною спадщиною та столітніми традиціями, представлення однієї з найцінніших колекцій світового студійного скла, висвітлення досягнень українського художнього скла, яке належить до найвідоміших у світі галузей декоративного мистецтва України.

Отже, перед чималою командою проєкту постав цілий ряд різнопланових завдань, які спрямовані на осучаснення музею. Нові вітрини будуть запроєктовані з можливістю розширення, що у свою чергу дозволить розмістити більше експонатів з колекції. Підлягатиме зміні концепція побудови виставкового простору, де буде створено дві зали постійної експозиції, інтерактивну залу технології та фізичних властивостей скла та залу для тимчасових виставок. Розробка мультимедійних ігор і квестів запевнить створення привабливої атмосфери для наймолодших відвідувачів музею. Проведення інтерактивних лекцій із залученням сімей з дітьми може слугувати альтернативою корисного проведення вільного часу. Демонстрація на моніторах відео-роликів з роботи художників на симпозіумах доповнить уявлення відвідувачів про експонати та спосіб їх виконання. Якісний онлайн-ресурс запевнить доступ до ширшої інформації про заклад і дозволить придбання вхідних квитків онлайн, а також максимально спростить замовлення екскурсій.

Вдаючись у деталі, в рамках проєкту передбачено створення експозиційних вітрин із застосуванням найсучасніших технологій: трекове LED-освітлення, мобільні модульні конструкції, безпечні вітрини з

tion of the Glass Museum in Lviv" is being implemented. The main purpose of which is to modernize the exhibition space of the only Glass Museum in Ukraine, by creating an innovative exhibition for quality promotion of Ukrainian glassmaking as a unique cultural and artistic phenomenon with a rich historical heritage and centuries-old traditions, presenting one of the world's most valuable collections of international studio glass art, showing the achievements of Ukrainian glass art, which belongs to the world's most famous branches of decorative art in Ukraine.

Thus, a large project team was faced with a number of different tasks aimed at modernizing the museum. The new showcases will be designed with the possibility of expansion, which in turn will allow to place more exhibits from the collection. The concept of exhibition space construction will be subject to change, where two halls of permanent exhibition, an interactive hall of technology and physical properties of glass and a hall for temporary exhibitions will be created. Developing of multimedia games and quests will ensure the creation of an attractive atmosphere for the youngest visitors of the museum. Conducting interactive lectures for families with children can be an alternative to useful spending leisure time. Demonstration on the monitors of videos of artists' work at the symposiums will complete the visitors' impression of the exhibits and the way they are performed. A quality online resource will ensure access to more information about the institution and will allow purchasing tickets online, as well as simplify the ordering of excursions. Going into details, the project provides for the cre-

ультрапрозорого гартованого скла, монітори для інформаційного відео-контенту, дотикові екрани для інтерактивного наповнення та ін.; наповнення мультимедійною складовою: демонстрація поруч з експонатами відео-роликів з процесу їх виконання художниками біля гутних печей; наповнення інтерактивною складовою: виготовлення гри "Звари собі скло" та квест-гри "Історія скла"; виконання інтерактивних експозиційних об'єктів з демонстрації фізичних властивостей скла та вітрини "Скло навколо нас".

Результати поточного моніторингу та опитування відвідувачів свідчать про постійне зростання кількості туристів з Польщі та Китаю. Доповнення існуючого аудіо-гіда цими двома мовами забезпечить привабливість музею та підвищить інформативність для іноземних відвідувачів. Завдяки реалізації проєкту та проведенню успішної комунікаційної кампанії інформація про діяльність музею розповсюдиться серед ширшого кола шанувальників мистецтва скла, мешканців та гостей міста.

Оновлена експозиція Музею скла у Львові, наповнена мультимедійною та інтерактивною складовою, буде доступна для відвідувачів 365 днів у рік упродовж 8 годин щодня. Вдало розроблена та реалізована маркетингова політика є одною із фундаментальних потреб сучасного вузькоспеціалізованого музею. Впровадження музейного бренду та його розвиток – важлива складова практичної діяльності установи.

Створений візуально-інформаційний матеріал (каталоги, буклети) буде доступний для відвідувачів, а також надісланий у мистецькі бібліотеки, музейні інституції та мистецькі освітні заклади в Україні. Усучаснена та розширена онлайн-платформа Музею (glassmuseuminlviv.org) міститиме вичерпну інформацію про його історію та діяльність, реалізовані та заплановані проєкти, новини у сфері художнього скла. Брендівані промо-матеріали, фото- та відео стануть основою контенту соціальних мереж, офіційних сторінок Музею скла у Львові, де також будуть розміщені у вільному доступі з можливістю завантаження для використання в промоційних цілях.

В інтернет-просторі у вільному доступі є зображення деяких творів та залів, проте цілісна 3D-екскурсія відсутня, що практикують і найбільші музеї скла в світі, для додаткової мотивації та стимуляції відвідувачів приходити і споглядати мистецтво наживо, тим самим надаючи кошти на ефективне функціонування організації.

Створення сучасної експозиції в центрі міста матиме довгострокові результати, зокрема стимулюватиме інші музейні інституції до перегляду інформаційного наповнення та модернізації виставкових залів. Доповнення привабливим для наймолодших відвідувачів інтерактивним контентом зумовить виховання наступних поколінь з належним знанням про високі вартості українського декоративного мистецтва, художнього скла зокрема. Багатогранне інформаційне висвітлення колекції сучасного скла художників з 32 країн з використанням мультимедійних технологій дозволить створити важливе методичне джерело для

ation of display cases using the latest technologies: track LED lighting, mobile module constructions, safe showcases made of translucent tempered glass, monitors for informational video content, touch screens for interactive content, etc.; filling with a multimedia component: demonstration next to the exhibits of videos of the process of their performance by artists near the hot glass furnaces; filling with an interactive component: making a game "Melt Your Glass" and a quest game "History Of Glass"; performing interactive exhibition objects to demonstrate the physical properties of glass and the showcase "Glass Around Us".

The results of the current monitoring and survey of visitors show a constant increase in the number of tourists from Poland and China. Complementing the existing audio guide with these two languages will make the museum attractive and more informative for foreign visitors. Thanks to the project implementation and a successful communication campaign, information about the museum's activities will spread among a wider range of glass art fans, residents and guests of the city.

The updated exposition of the Glass Museum in Lviv, filled with multimedia and interactive components, will be available to visitors 365 days a year for 8 hours daily. Successfully developed and implemented marketing policy is one of the fundamental needs of a modern highly specialized museum. The introduction of the museum brand and its development is a significant component of the practical activities of the institution. The created visual and information material (catalogues, booklets) will be available to the visitors and sent to art libraries, museum institutions and art educational institutions in Ukraine as well. The modernized and expanded online platform of the Museum (glassmuseuminlviv.org) will contain comprehensive information about its history and activities, implemented and planned projects, news in the field of glass art. Branded promotional materials, photos and videos will become the basis of the content of social networks, the official pages of the Glass Museum in Lviv, where they will also be placed in free access with the possibility to download for promotional purpose using.

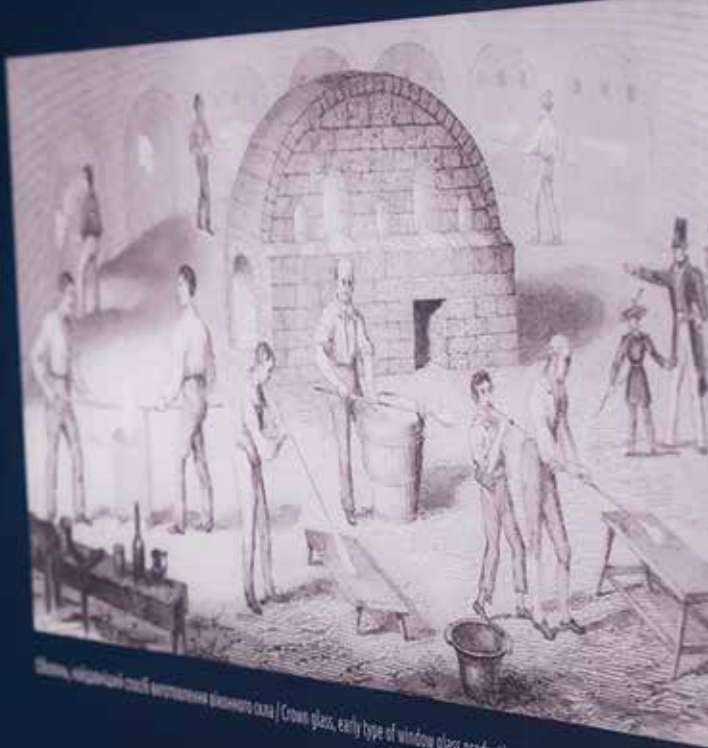
Images of some works and halls are freely available on the Internet, but there is no complete 3D tour, which is practiced by the largest glass museums in the world, for additional motivation and stimulation of the visitors to come and see the art live, thus providing funds for the effective functioning of the organization.

The creation of a contemporary exposition in the city centre will have long-term results, in particular, it will stimulate other museum institutions to review the information content and modernize their exhibition halls. The addition of interactive content attractive to the youngest visitors will lead to the education of next generations with proper knowledge of the high values of Ukrainian decorative art, glass art in particular. Diverse information coverage of the collection of contemporary glass by artists from 32 countries with the use of multimedia technologies will create an

THE HISTORY OF GLASS PRODUCTION

FLAT (WINDOW) GLASS

18th century illustration of a glass furnace. Crown glass, early type of window glass production

студентів кафедри художнього скла та інших спеціалізацій мистецьких ЗВО. Доступність інформаційного наповнення в історичній та технологічній частині експозицій з використанням мультимедійного та інтерактивного контенту створить можливості для підвищення рівня знань про художнє скло відвідувачів різного віку та різних категорій, у тому числі осіб з особливими потребами. Так люди із вадами зору в Музеї скла у Львові можуть скористатися аудіоекскурсією, але для повноти сприйняття необхідне також встановлення спеціальних міні-макетів творів постійного експонування та текстовий супровід шрифтом Брайля, що поки тільки в перспективному плануванні.

Команда проєкту та окремі її учасники ведуть постійну роботу з організації культурно-мистецьких заходів не тільки в Україні, а й за кордоном (країни Європи, Китай) у різних локаціях (Національний музей у Львові ім. Шептицького, Національний музей українського народного декоративного мистецтва, Галерея ЛНАМ, РМ Галерея, Музей скла в м. Нінбо (КНР), інші музейні та освітні інституції). Моніторинг потреб відвідувачів виставкових проєктів проводиться за результатами інтерв'ю, опитування та аналізу відгуків у соціальних мережах. Широка аудиторія відвідувачів Музею скла у Львові та культурно-мистецьких заходів, організованих кураторами музею, свідчить про постійну потребу оновлення експозицій та формування виставок з урахуванням сучасних тенденцій у світовому мистецтві та музейній сфері.

Розуміючи складність завдання, наша команда має намір розширити коло партнерства і співпрацювати з низкою інституцій, безпосередньо зацікавлених у результатах проєкту. Його реалізація насамперед скерована на задоволення потреб великої кількості туристів, які відвідують Львів упродовж року.

Водночас не можна не згадати й про соціальну складову діяльності інституції. Серед відвідувачів велика кількість учасників АТО, тимчасово переміщених осіб, людей з інвалідністю та дітей-сиріт, для яких вхід у музей безкоштовний. Регулярно на прохання різних громадських організацій відбуваються екскурсії для мешканців геріатричних пансіонатів, учнів спеціалізованих шкіл-інтернатів та груп дітей із малозабезпечених сімей. Щодо споживчої лояльності, то пропонуються пільгові вхідні квитки для студентів та пенсіонерів та безоплатний вхід для студентського й викладацького складу Львівської національної академії мистецтв.

Проєкт має на меті створення однієї з найпривабливіших для різних категорій гостей і мешканців міста туристичних атракцій, наповнених змістовним інформаційним, мультимедійним та інтерактивним контентом. Водночас, представлення однієї з найкращих і найцінніших колекцій сучасного студійного скла у світі, розкриття технологічно багатой історичної спадщини в ділянці склоробства та повноцінна демонстрація досягнень молодих українських художників-склярів уможливить висвітлити одну з найвідоміших у світі галузей декоративного мистецтва України – художнього скла.

important methodological source for the students of the Glass Art Department and other specializations of art higher education institutions. The availability of information content in the historical and technological part of the exhibitions using multimedia and interactive content will provide opportunities to increase the level of knowledge about the glass art of the visitors of different ages and various categories, including people with special needs. Thus, in the Glass Museum in Lviv, visually impaired people can use an audio tour, but for complete perception it is also necessary to install special miniature versions of the works of permanent exhibition and text support in Braille, which is still in perspective planning.

The project team and some of its participants are constantly working to organize cultural and artistic events not only in Ukraine but also abroad (European countries, China) in different locations (Sheptytskyi National Museum in Lviv, National Museum of Ukrainian Folk Decorative Art, PM Gallery, LNAA Gallery, Glass Museum in Ningbo city (PRC), other museum and educational institutions). The needs of the visitors of exhibition projects are monitored by the results of interviews, surveys and analysis of feedback on social networks. The wide audience of visitors of the Glass Museum in Lviv and cultural and artistic events organized by the museum's curators testifies to the constant need to update the exhibitions and form exhibitions taking into account current trends in world art and museums.

Realizing the complexity of the task, our team has an intention to expand the partnership and cooperate with a number of institutions directly interested in the results of the project. Its implementation is, first of all, aimed at meeting the needs of a large number of tourists who visit Lviv during a year.

At the same time, it is impossible not to mention the social component of the institution's activities. Among the visitors are a large number of anti-terrorist operation participants, temporarily displaced persons, people with disabilities and orphans, for whom the entrance to the museum is free. At the request of various public organizations, excursions for residents of geriatric homes, students of specialized boarding schools and groups of children from low-income families are regularly held. Concerning consumer loyalty, discounted tickets for students and retirees and free admission for students and teaching personnel of Lviv National Academy of Arts are offered.

The aim of the project is to create one of the most attractive sightseeing areas for different categories of guests and residents of the city, filled with meaningful information, multimedia and interactive content. At the same time, the presentation of one of the best and most valuable collections of contemporary studio glass in the world, the discovery of technologically rich historical heritage in the field of glassmaking and a full demonstration of achievements of young Ukrainian glass artists will enable to highlight one of the world's most famous fields of decorative art – glass art.

Створення інтерактивної мультимедійної експозиції Музею скла у Львові ознаменує якісно новий етап діяльності. Інституція утверджує художнє скло як культурний бренд регіону ефективно репрезентуючи здобутки світового значення, зокрема львівської школи. Майбутні зміни у поєднанні з ефективним менеджментом, залученням новітніх технологій та відповідністю потребам відвідувачів зумовлять становлення Музею скла у Львові як центру культурно-мистецького життя не тільки міста, а й країни. Висока якість підготовки молодих представників львівської школи художнього скла напряму має вплив на діяльність інституції, що займається їх популяризацією. Професійна досвідчена команда, унікальна колекція творів кращих митців світу та фінансування дозволяють розглядати перспективи у позитивному ключі. Ми не зупиняємося на досягнутому та впевнено будуємо майбутні плани: історична частина експозиції потребує додаткового дослідження артефактів (бажано на хімічному рівні), встановлення міні-макетів експонатів допоможе відвідувачам із вадами зору, а реалізація масштабної маркетингової стратегії сприятиме підтримці сталості результатів. Сподіваємося, що нам вдасться це втілити в життя надалі отримавши підтримку від Українського культурного фонду. Історія єдиного в Україні Музею скла у Львові пишеться зараз...

The creation of an interactive multimedia exposition of the Glass Museum in Lviv will mark a qualitatively new stage of activity. The institution affirms glass art as a cultural brand of the region, effectively representing the achievements of world importance, in particular the Lviv School. Future changes combined with effective management, the involvement of new technologies and meeting the needs of the visitors will lead to the establishment of the Glass Museum in Lviv as a centre of cultural and artistic life not only in the city but also in the country. The high quality of training of young representatives of Lviv School of Glass Art has a direct impact on the activities of the institution engaged in their promotion. Its professional experienced team, the unique collection of works by the world's best artists and financing allow to look at prospects in a positive way.

We do not rest on our oars and confidently make the plans for future: the historical part of the exhibition needs additional research of its artefacts (on the chemical level preferably); the installation of miniature versions of the exhibits will help visually impaired visitors, and the realization of large-scale marketing strategy will promote to support consistency of results. We hope that we will manage to implement this with further support of the Ukrainian Cultural Foundation. The history of the only in Ukraine Glass Museum in Lviv is being written now...

Продукція гур. Східно-Галичини, XVIII - XIX ст.
Production of glass manufacturers of Eastern Galicia, XVIII - XIX c.

Продукція виробничого об'єднання «Львівск», друга половина XX ст.
Production of "Lvivska" Industrial Corporation, second half of XX c.